

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง อำนาจนายอำเภอตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่
พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ในการอนุญาตให้เอกชนใช้ประโยชน์
ในสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน

กระทรวงมหาดไทย ได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๗๑๘.๑/๓๘๓๒ ลงวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๓ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า จังหวัดสุรินทร์แจ้งกระทรวงมหาดไทยว่า นายสุเทพ เหมือนวาจา และนายไพบูลย์ เหมือนวาจา ได้ขออนุญาตใช้ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินประเภทประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน เพื่อทำเหมืองแร่ “ที่ทำเลเลี้ยงสัตว์ป่าเสมาะเกเรียน ป่าเปลี่ยน และป่าปวงตึก” หมู่ที่ ๒ ตำบลประทัดบุ อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ และได้หารือปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับอำนาจในการอนุญาตให้เอกชนใช้ที่ดินดังกล่าว รวมทั้งแนวทางในการปฏิบัติ กรณีนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาเรื่องนี้แล้ว มีความเห็นเป็น ๒ ฝ่าย ดังนี้

ฝ่ายที่หนึ่ง กรมการปกครอง (ตอบข้อหารือจังหวัดสุรินทร์) เห็นว่า อำนาจหน้าที่ของนายอำเภอตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ มาตรา ๑๑๗ และมาตรา ๑๒๒ กำหนดให้มีหน้าที่ดูแลรักษาที่ดินอันเป็นสาธารณประโยชน์ มิได้ครอบคลุมถึงอำนาจในการอนุญาต และการขอใช้ที่ดินดังกล่าวจะต้องได้รับอนุมัติจากกระทรวงมหาดไทยก่อนทุกครั้ง ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดูแลรักษาที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๑๕ ข้อ ๗ (๒) นายอำเภอเป็นเพียงผู้พิจารณาให้ความเห็นในเรื่องการขอใช้และเสนอให้กระทรวงมหาดไทยอนุมัติ

ฝ่ายที่สอง กรมที่ดินเห็นว่า อำนาจของนายอำเภอตามมาตรา ๑๒๒ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ มีหน้าที่ดูแลรักษาที่ดินอันเป็นสาธารณประโยชน์ ย่อมรวมไปถึงอำนาจที่จะอนุญาตให้ใช้ประโยชน์จากที่ดินดังกล่าวด้วย และการที่นายอำเภอจะอนุญาตได้ ต้องปฏิบัติตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๖๐๔/ว ๓๗๕ ลงวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๑๑ ที่ มท ๐๖๐๔/ว ๒๐๘ ลงวันที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๑๒ และข้อ ๗ (๒) แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดูแลรักษาที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๑๕ ก่อน กล่าวคือ การพิจารณาจะต้องเสนอเรื่องจากอำเภอ จังหวัด ผ่านกรมที่ดิน โดยกรมที่ดินเป็นหน่วยงานเจ้าของเรื่องพิจารณาเสนอความเห็นต่อกระทรวงมหาดไทยเพื่อให้กระทรวงมหาดไทยพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อน

กระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้วเห็นว่า อำนาจในการอนุญาตดังกล่าว เป็น

ปัญหาข้อกฎหมายซึ่งมีผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ จึงขอหารือปัญหาดังกล่าวว่า อำนาจหน้าที่ของนายอำเภอในการดูแลรักษาที่สาธารณประโยชน์ ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ มาตรา ๑๑๗ และมาตรา ๑๒๒ รวมถึงอำนาจในการอนุญาตให้เอกชนใช้ที่ดินดังกล่าวด้วยหรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวโดยรับฟัง คำชี้แจงเพิ่มเติมของผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมป่าไม้) ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครองและกรมที่ดิน) และผู้แทนกระทรวงอุตสาหกรรม (กรมทรัพยากรธรณี) แล้ว ปรากฏข้อเท็จจริงว่า ที่ดินทำเลทุ่งเลี้ยงสัตว์ป่าเหมาะแก่เรียน ป่าเปลี่ยน และป่าปวงตึก นั้น เป็นที่ สาธารณประโยชน์ซึ่งทางราชการได้ขึ้นทะเบียนหวงห้ามไว้เพื่อประโยชน์ในการเลี้ยงสัตว์ เมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๔๖๘ และทางปฏิบัติในการอนุญาตให้เอกชนใช้ประโยชน์ในที่ดิน สาธารณประโยชน์กระทรวงมหาดไทยถือปฏิบัติตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๖๐๔/ว ๓๗๕ ลงวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๑๑ ที่ มท ๐๖๐๔/ว ๒๐๘ ลงวันที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๑๒ และ ข้อ ๗ (๒) แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดูแลรักษาที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของ แผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๑๕ มาโดยตลอด กล่าวคือ ต้องได้รับอนุมัติจากกระทรวงมหาดไทยก่อน แต่ หลังจากที่ถูกกระทรวง ฉบับที่ ๗๗ (พ.ศ. ๒๕๓๙) ออกตามความในพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ ใช้บังคับ กรมที่ดินเห็นว่ากรณีการขอประทานบัตรทำเหมืองนี้เป็นกรณีพิเศษต่างจากทาง ปฏิบัติโดยทั่วไป เนื่องจากระเบียบกรมทรัพยากรธรณี ว่าด้วยการดำเนินการคำขอประทานบัตร การต่ออายุประทานบัตร และการโอนประทานบัตร พ.ศ. ๒๕๓๑ กำหนดให้ผู้ขอประทานบัตรต้อง แนบหนังสืออนุญาตของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในกรณีที่จะทำเหมืองทับพื้นที่ซึ่งอยู่ในความดูแล ของส่วนราชการอื่น ดังนี้ เมื่อนายอำเภอเป็นผู้ดูแลก็ควรมีอำนาจในการอนุญาตด้วย โดยทาง อำเภอต้องเสนอเรื่องผ่านมาทางจังหวัด ผ่านกรมที่ดิน โดยกรมที่ดินเป็นเจ้าของเรื่องเสนอ ความเห็นต่อกระทรวงมหาดไทยเพื่อให้ความเห็นชอบก่อน เมื่อกระทรวงมหาดไทยเห็นชอบแล้ว จึงส่งเรื่องย้อนกลับไปให้นายอำเภออนุญาต

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) พิจารณาแล้วมีความเห็นว่า คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมายชุดพิเศษ) ได้เคยวางแนวทางเกี่ยวกับการใช้และ จัดการสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันไว้ในเรื่องเสร็จที่ ๗๓/๒๕๙๒^๑ ว่า การนำบางส่วนบางตอนของสาธารณสมบัติของแผ่นดินประเภทดังกล่าวไปใช้ประโยชน์เป็นการ ชั่วคราวตามสมควรแก่สภาพของทรัพยากรนั้นย่อมสามารถกระทำได้ แต่ต้องมุ่งรักษาไว้ซึ่งประโยชน์ ร่วมกันของประชาชน ส่วนผู้ใดจะเป็นผู้มีอำนาจเข้าจัดการ ต้องแล้วแต่อำนาจหน้าที่ขององค์กร นั้น ซึ่งแนวทางดังกล่าวนี้ภายหลังใช้บังคับประมวลกฎหมายที่ดินแล้ว ก็ยังคงยึดถือกันต่อมาดังจะ เห็นได้จากคำวินิจฉัยของคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๑) ในเรื่องเสร็จ

^๑ บันทึก เรื่อง สาธารณสมบัติของแผ่นดิน ที่ส่งพร้อมกับหนังสือสำนักงานคณะกรรมการ กฤษฎีกา ที่ น. ๙๖๐/๒๕๙๒ ลงวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๙๒ ถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ที่ ๙๕/๒๕๐๓^๒ และคำวินิจฉัยของคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย ที่ประชุมใหญ่) ในเรื่องเสร็จที่ ๓๙๓/๒๕๓๔^๓ โดยแต่เดิมก่อนใช้บังคับประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา ๑๑๗^๔ มาตรา ๑๑๘^๕ และมาตรา ๑๒๒^๖ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ บัญญัติให้เป็นอำนาจของกรมการอำเภอที่จะตรวจตรารักษามิให้ผู้ใดเอาไปเป็นประโยชน์ของตน ส่วนการอนุญาตให้เอกชนใช้ประโยชน์ในที่ดินกล่าวนั้น ไม่มีบทบัญญัติกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้ใดไว้ กรณีจึงต้องนำมาตรา ๑๓๒^๗ แห่งกฎหมายลักษณะปกครองท้องที่ที่กำหนดให้เป็นหน้าที่ของกรมการอำเภอมาใช้บังคับ ซึ่งต่อมามาตรา ๖๕^๘ แห่ง

^๒ บันทึก เรื่อง ทหารเรือเกี่ยวกับที่ชายตลิ่ง (กรณีที่ดินตำบลบางน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ที่ส่งพร้อมกับหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ปกปิด ที่ ๓๐๕๐/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๐๓ ถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

^๓ บันทึก เรื่อง ปัญหาข้อกฎหมายตามมาตรา ๙ และมาตรา ๑๒ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน (การนำที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันไปให้เอกชนใช้ประโยชน์ชั่วคราว) ที่ส่งพร้อมกับหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ตัววันที่สุด ที่ นร ๐๖๐๑/๖๕๕ ลงวันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๓๔ ถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

^๔ มาตรา ๑๑๗ ห้าม คลอง และลำน้ำต่าง ๆ ย่อมเป็นของที่รัฐบาลปกครองรักษา เป็นหน้าที่ของกรมการอำเภอจะต้องตรวจตราอย่าให้เสีย และอย่าให้ผู้ใดทำให้เสียสาธารณประโยชน์ ถ้าจะต้องซ่อมแซม ตกแต่ง ให้กรมการอำเภอเรียกราษฎรช่วยกันทำอย่างกับปิดน้ำจะนั้น

^๕ มาตรา ๑๑๘ กรมการอำเภอมีหน้าที่จะต้องตรวจตรา และจัดการรักษาทางบก ทางน้ำ อันเป็นทางที่ราษฎรไปมาค้าขาย ให้ไปมาโดยสะดวกตามที่จะเป็นได้ทุกฤดูกาล การอันนี้ถ้าจะต้องทำการซ่อมแซม หรือแก้ไขความขัดข้อง ให้กรมการอำเภอเรียกราษฎรช่วยกันทำอย่างว่ามาแล้ว

^๖ มาตรา ๑๒๒ ที่อันเป็นสาธารณประโยชน์ คือ ที่เลี้ยงปศุสัตว์ที่จัดไว้สำหรับราษฎรไปรวมเลี้ยงด้วยกัน เป็นต้น ตลอดจนถนนหนทางและที่อย่างอื่นซึ่งเป็นของกลางให้ราษฎรใช้ได้ด้วยกัน เป็นหน้าที่ของกรมการอำเภอจะต้องคอยตรวจตรารักษายาให้ผู้ใดเบียดเบียนเอาไปเป็นอาณานิคมประโยชน์แต่เฉพาะตัว

^๗ มาตรา ๑๓๒ หน้าที่ของกรมการอำเภอ นอกจากที่กล่าวไว้ในพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่นี้ ยังต้องทำตามความซึ่งกำหนดไว้ในพระราชกำหนดกฎหมายอย่างอื่น ๆ อันกำหนดไว้ว่าเป็นหน้าที่ของกรมการอำเภอ แม้พระราชกำหนดกฎหมายใดมิได้ระบุไว้ในพระราชกำหนดกฎหมายนั้น ๆ ว่าเป็นหน้าที่ของผู้ใด ก็ให้พึงเข้าใจว่าเป็นหน้าที่ของกรมการอำเภอที่จะรักษาการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินั้น ๆ

^๘ มาตรา ๖๕ นายอำเภอมีอำนาจและหน้าที่ดังนี้

(๑) บริหารราชการตามกฎหมายและระเบียบแบบแผนของทางราชการ ถ้ากฎหมายใดมิได้บัญญัติว่าการปฏิบัติตามกฎหมายนั้นเป็นหน้าที่ของผู้ใดโดยเฉพาะ ให้เป็นหน้าที่ของนายอำเภอที่จะต้องรักษาการให้เป็นไปตามกฎหมายนั้นด้วย

(๒) บริหารราชการตามที่คณะรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง กรม มอบหมายหรือตามที่นายกรัฐมนตรีสั่งการในฐานะหัวหน้ารัฐบาล

(๓) บริหารราชการตามคำแนะนำและคำชี้แจงของผู้ว่าราชการจังหวัดและผู้มีหน้าที่ตรวจการอื่นซึ่งคณะรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง กรม และผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย ในเมื่อไม่ขัดต่อกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งของกระทรวง ทบวง กรม มติของคณะรัฐมนตรี หรือการสั่งการของนายกรัฐมนตรี

(๔) ควบคุมดูแลการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในอำเภอตามกฎหมาย

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดินก็ได้บัญญัติให้เป็นหน้าที่ของนายอำเภอ เช่นเดียวกัน ดังนั้น จึงไม่อาจตีความให้อำนาจของกรมการอำเภอในการดูแลรักษาที่ สาธารณประโยชน์ตามมาตรา ๑๑๗^๙ และมาตรา ๑๒๒^{๑๐} แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครอง ท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ซึ่งปัจจุบันได้โอนไปเป็นอำนาจของนายอำเภอโดยผลของมาตรา ๖๒ วรรคสาม^{๑๑} แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ รวมถึงอำนาจ ในการอนุญาตด้วยได้ แต่กรมการอำเภอในฐานะที่เป็นผู้ดูแลอยู่ใกล้ชิดพื้นที่สามารถใช้อำนาจ นั้นได้โดยผลของมาตรา ๑๓๒^{๑๒} แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ทั้งนี้ เพื่อให้บรรลุเจตนารมณ์ แห่งกฎหมายลักษณะปกครองท้องที่

ต่อมา เมื่อการปกครองมีความซับซ้อนมากขึ้น อำนาจหน้าที่หลายกรณีได้ กลายเป็นของหน่วยงานอื่นตามกฎหมายเฉพาะ ซึ่งบางฉบับก็ได้มีการบัญญัติเรื่องการดูแลรักษา การอนุญาตให้ใช้ รวมทั้งผู้ดูแลหรือผู้อนุญาตไว้เป็นการเฉพาะแล้ว กรณีจึงเป็นไปตามที่กฎหมาย บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ เมื่อปัจจุบัน การให้เอกชนใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐ ได้มีประมวล กฎหมายที่ดินบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะแล้วในมาตรา ๙^{๑๓} และมาตรา ๑๒^{๑๔} ฉะนั้น ถ้ามิได้มี กฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น จึงต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายที่ดินดังกล่าว ส่วนกรณีใดอนุญาตได้ และผู้ใดเป็นผู้ที่มีอำนาจในการอนุญาตนั้น ขึ้นอยู่กับระดับความสำคัญ ของเรื่องที่จะอนุญาตให้เข้าใช้ประโยชน์ ภายใต้ข้อจำกัดว่าการให้เอกชนใช้ประโยชน์นั้นต้อง สอดคล้องหรือไม่ขัดขวางต่อการที่พลเมืองใช้ประโยชน์ร่วมกัน และเป็นการให้ใช้ในระยะเวลาไม่ ยาวนาน ทั้งนี้ เพื่อรักษาวัตถุประสงค์ของการใช้ประโยชน์ร่วมกัน มิให้เสียหายหรือถูก กระทบกระเทือนเกินควร โดยมาตรา ๑๒^{๑๕} มุ่งใช้กับกรณีให้สัมปทาน และให้ใช้ในระยะเวลาอัน

^๙ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๔ ,ข้างต้น

^{๑๐} โปรดดูเชิงอรรถที่ ๖ ,ข้างต้น

^{๑๑} มาตรา ๖๒ ๑๓๑ ๑๓๒

บรรดาอำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับราชการของกรมการอำเภอหรือนายอำเภอซึ่งกฎหมาย กำหนดให้กรมการอำเภอและนายอำเภอมีอยู่ ให้โอนไปเป็นอำนาจและหน้าที่ของนายอำเภอ

^{๑๒} โปรดดูเชิงอรรถที่ ๗ ,ข้างต้น

^{๑๓} มาตรา ๙ ภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยการเหมืองแร่และการป่าไม้ ที่ดินของรัฐนั้น ถ้า มิได้มีสิทธิครอบครอง หรือมิได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว ห้ามมิให้บุคคลใด

(๑) เข้าไปยึดถือ ครอบครอง รวมตลอดถึงการก่อสร้าง หรือเผาป่า

(๒) ทำด้วยประการใด ให้เป็นการทำลาย หรือทำให้เสื่อมสภาพที่ดิน ที่หิน ที่กรวดหรือที่ ทราบ ในบริเวณที่รัฐมนตรีประกาศหวห้ามในราชกิจจานุเบกษา หรือ

(๓) ทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดอันเป็นอันตรายแก่ทรัพยากรในที่ดิน

^{๑๔} มาตรา ๑๒ ที่ดินของรัฐซึ่งมิได้มีบุคคลใดมีสิทธิครอบครอง รัฐมนตรีมีอำนาจให้ สัมปทาน ให้ หรือให้ใช้ในระยะเวลาอันจำกัด ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด ใน กฎกระทรวง

บทบัญญัติในมาตรานี้ไม่กระทบกระเทือนถึงกฎหมายว่าด้วยการเหมืองแร่และการป่าไม้

^{๑๕} โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑๔ ,ข้างต้น

จำกัด ซึ่งเป็นเรื่องใหญ่และสำคัญ ผู้มีอำนาจในการอนุญาตเป็นระดับรัฐมนตรีโดยการอนุญาตต้องเป็นไปตามกรอบหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง ส่วนมาตรา ๙^{๑๖} ความเหมาะสม และไม่เป็นการสะดวกในการบริหาร จึงบัญญัติให้เป็นอำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐระดับล่างที่จะอนุญาต โดยให้อำนาจรัฐมนตรีที่จะแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อการอนุญาตตามมาตรา ๙ ได้ตามความเหมาะสมของเรื่อง ตามลำดับความสำคัญและความสัมพันธ์ในสายงานได้ ซึ่งปัจจุบันกระทรวงมหาดไทยก็ได้ออกคำสั่ง^{๑๗} แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๙ และวางระเบียบ^{๑๘} เกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการอนุญาตตามมาตรา ๙ เพื่อเป็นแนวปฏิบัติของพนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว โดยการอนุญาตตามมาตรา ๙ ดังกล่าวนั้นต้องไม่ขัดหรือแย้งกับกฎกระทรวงที่จะออกตามมาตรา ๑๒ ด้วย ทั้งนี้ ตามแนวคำวินิจฉัยของคณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมใหญ่) ในเรื่องเสร็จที่ ๓๙๓/๒๕๓๔^{๑๙}

สำหรับข้อหาหรือของกระทรวงมหาดไทยนี้ เป็นกรณีที่เอกชนประสงค์จะขอใช้ที่ทำเลทุ่งเลี้ยงสัตว์ป่าเสมะเกรียน ป่าเปลี่ยนและป่าปวงตึกที่ทางราชการขึ้นทะเบียนไว้เพื่อประโยชน์ในการเลี้ยงสัตว์ อันเข้าลักษณะเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันตามมาตรา ๑๓๐๔ (๒)^{๒๐} แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เพื่อทำเหมืองแร่ ซึ่งเป็นการขอใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐที่อาจมีผลกระทบกับการใช้ประโยชน์ร่วมกันของประชาชนเป็นสำคัญ จึงเป็นกรณีที่อยู่ในอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยตามมาตรา ๑๒ แห่งประมวลกฎหมายที่ดินที่จะพิจารณาอนุญาตให้ใช้ได้ในเวลาอันจำกัด ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง ดังนั้น ผู้ขอประทานบัตรทำเหมืองแร่ดังกล่าวจึงต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยก่อน เพื่อจะได้มีสิทธิทำเหมืองตามมาตรา ๕๐^{๒๑}

^{๑๖} โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑๓, ข้างต้น

^{๑๗} คำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ ๑๐๙/๒๕๓๔ เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามความในมาตรา ๙ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ลงวันที่ ๑๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๔

^{๑๘} ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการอนุญาตตามมาตรา ๙ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๕๔๓ ลงวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๔๓

^{๑๙} โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓, ข้างต้น

^{๒๐} มาตรา ๑๓๐๔ สาธารณสมบัติของแผ่นดินนั้น รวมทรัพย์สินทุกชนิดของแผ่นดินซึ่งใช้เพื่อสาธารณประโยชน์ หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกัน เช่น

(๑) ที่ดินรกร้างว่างเปล่า และที่ดินซึ่งมีผู้เวนคืนหรือทอดทิ้งหรือกลับมาเป็นของแผ่นดินโดยประการอื่นตามกฎหมายที่ดิน

(๒) ทรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน เป็นต้นว่า ที่ชายตลิ่ง ทางน้ำ ทางหลวง ทะเลสาบ

(๓) ทรัพย์สินใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ เป็นต้นว่า ป้อม และโรงทหาร สำนักราชการบ้านเมือง เรือรบ อาวุธยุทโธภัณฑ์

^{๒๑} มาตรา ๕๐ ถ้าที่ซึ่งขอประทานบัตรเป็นที่ย่อมมีใช้ที่ว่าง หรือมีที่ย่อมมีใช้ที่ว่างรวมอยู่ในเขต ผู้ยื่นคำขอต้องแสดงหลักฐานให้เป็นที่พอใจของพนักงานเจ้าหน้าที่ว่า ผู้ขอจะมีสิทธิทำเหมืองในเขตนั้นได้

ในกรณีที่ผู้ยื่นคำขอนำหนังสืออนุญาตของผู้มีสิทธิในที่ดินมาแสดงว่าผู้ขอจะมีสิทธิทำเหมืองได้ หนังสือนั้นต้องมีคำรับรองของนายอำเภอประจำท้องที่ประกอบด้วย

แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ ต่อไป

(ลงชื่อ) ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์
(นายชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
พฤษภาคม ๒๕๔๔